

Needs Assessment of Student Public Mind Promotion in Schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

Weerayut Sakamula^{1*}, Wannika Chalakbang² & Boonmee Koboorn³

¹ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

² Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

³ Faculty of Education, Sakon Nakhon Rajabhat University

* Corresponding author. E-mail: benzweerayut_4133@hotmail.com

Abstract

This research aimed to assess the need to promote the public mind of students and to construct guidelines for promoting the public mind among students in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3. The research sample consisted of 322 school administrators and teachers under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 in the academic year 2024, recruited using multi-stage random sampling. The research instruments included: The 5-point Likert scale questionnaire with a content validity index ranging from 0.60 - 1.00, discrimination index between 0.28 - 0.96, reliability coefficient of 0.95 - 0.97, and a questionnaire of guidelines for promoting the public mind of students. Statistic used in data analysis included percentage, mean, standard deviation, and the modified index of needs assessment. The research findings were as follows: 1. The public mind of students consisted of three components, namely 1) public mind towards society, 2) public mind towards other people, and 3) public mind towards oneself. All components in the overall were highly appropriate. 2. The current state of the public mind of students in schools under Nakhon Primary Educational Service Area Office 3, overall, was at a high level, whereas the desirable state was at the highest level. 3. The results of the assessment of the needs for promoting the public mind of students in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3 were prioritized as public mind toward society, followed by public mind toward other people, and public mind toward oneself, respectively. 4. The approach to promoting public spirit among students in schools under the Sakon Nakhon Primary Education Service Area Office 3 has two aspects: one is the use of public property, which is highly appropriate, and the other is the maintenance of public property, which is moderately appropriate.

Keywords: Service Mind, Service Mind Promotion, Needs Assessment

การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

วีรยุทธ สาขามละ^{1*} วลัยกา ฉลากบาง² และบุญมี ก่อบุญ³

1 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

* Corresponding author. E-mail: benzweerayut_4133@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ผู้บริหารและครู ปีการศึกษา 2567 จำนวน 322 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.60-1.00 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.28-0.96 และค่าความเชื่อมั่น 0.95-0.97 และแบบสอบถามแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า 1. องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จิตสาธารณะต่อสังคม 2) จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และ 3) จิตสาธารณะต่อตนเอง โดยทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 2. สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน เรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ จิตสาธารณะต่อสังคม จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และจิตสาธารณะต่อตนเอง ตามลำดับ 4. แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ของส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และด้านการดูแลรักษาสสิ่งของส่วนรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ, การส่งเสริมจิตสาธารณะ, การประเมินความต้องการจำเป็น

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณฯ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงมีพระบรมราโชบายด้านการศึกษาว่า การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม 3) มีงานทำมีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองที่ดี การเป็นพลเมืองที่ดีนั้นต้องประกอบด้วย การเป็นพลเมืองดี ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคน อีกทั้งครอบครัวยุคใหม่และสถานประกอบการต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี คือ “เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ต้องทำ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศลให้ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทร เป็นต้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 3, 2566) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ได้เห็นถึงความสำคัญของการมีจิตสาธารณะตามแนวทางราชดำริจึงได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานจิตอาสา กระทรวงศึกษาธิการและแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ประสานงาน จิตอาสาซึ่งมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะให้กับเยาวชนไทยให้รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมและปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นชาติให้กับเยาวชนไทยอีกด้วย

อย่างไรก็ดี การส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาแก่เยาวชนจึงเป็นสถาบันที่จะช่วยส่งเสริมจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนจะใช้เวลาอยู่ที่โรงเรียนมากกว่าอยู่ที่บ้าน โรงเรียนสามารถหล่อหลอมให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งช่วงวัยของนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นช่วงที่นักเรียนเริ่มเข้าใจกฎเกณฑ์อย่างมีเหตุผล ตระหนักถึงการมีส่วนร่วมโดยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก เริ่มเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ รู้จักการให้และการรับ จึงเป็นช่วงวัยที่มีความเหมาะสมในการปลูกฝังและส่งเสริมจิตสาธารณะ เป็นช่วงวัยที่สมองมีการพัฒนาและเรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ มีความสนใจอยากรู้อยากเห็น เรียนรู้จากการสังเกตค้นแบบ เกิดการจดจำและเลียนแบบพฤติกรรมที่นักเรียนรู้สึกสนใจหรือเห็นคุณค่า นอกจากนั้นยังเป็นวัยที่เพื่อนมีความสำคัญ นักเรียนชอบและสนุกที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน และเป็นวัยที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ดังนั้นการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กวัยนี้ได้ประสบความสำเร็จจากการทำกิจกรรมจะเป็นการสร้างอัตลักษณ์ที่ดีให้กับเด็กได้อีกด้วย (Erikson, 2021)

ปัจจุบันโรงเรียนมีปัญหาการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่ นักเรียน จากแนวคิดในด้านการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เป็นผลให้นักเรียนบางส่วนไม่สนใจต่อการศึกษา สนใจแต่เรื่องของตนเอง ทำให้เกิดปัญหาด้านการให้แบ่งปัน ความมีน้ำใจ การเอาเปรียบผู้อื่นและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนยังขาดการรับรู้และความเข้าใจในการมีจิตสาธารณะจากภายในตนเองและการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม (พระครูนิเวศน์ สีลากร, 2563) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาและส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนมาโดยตลอด เพื่อให้ นักเรียนมีจิตสาธารณะ มีจิตอาสาและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น มีจิตสำนึกที่ดีงามในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชนและการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม จึงได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนทุกแห่งต้องดำเนินโครงการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับลำดับความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนซึ่งจะนำไปสู่การเสนอแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งผู้บริหารและคณะครูสามารถนำไปใช้ในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ทำให้เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียนและสังคม พร้อมที่จะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

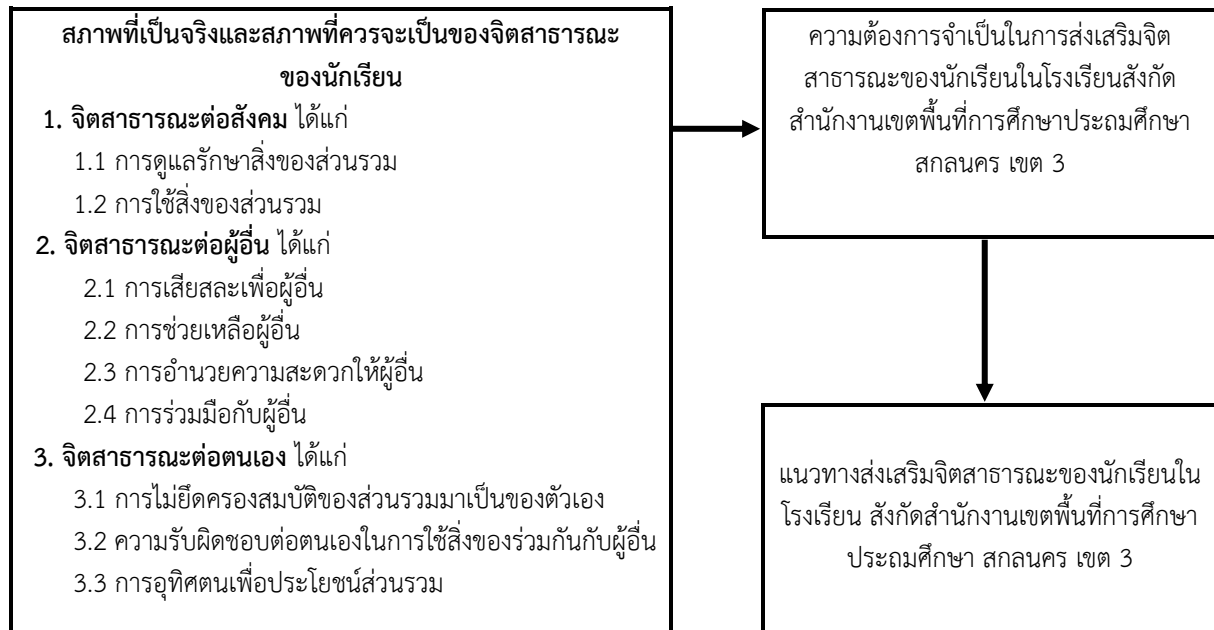
4. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

“จิตสาธารณะ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Public Mind หรือ Service Mind หมายความว่า จิตสาธารณะนั้นได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้ จิตรฐิگانต์ สบายจิตร (2558) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนถึงการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ฟังพอใจ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ปาณินท์ รุณธาด (2558) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง การมีจิตสำนึกทางสังคม มีความรับผิดชอบเสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นคนใจกว้างเห็นแก่ประโยชน์ผู้อื่นและประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือสังคมต้องการเข้าไปแก้วิกฤตการณ์โดยรับรู้ถึงสิทธิควบคู่ไปกับหน้าที่และความรับผิดชอบ สำนึกถึงพลังของตนเองที่สามารถร่วมแก้ไขปัญหาค่าได้ เคารพสิทธิของผู้อื่นในการใช้ของส่วนรวม ไม่ปิดกั้นหรือให้โอกาสบุคคลอื่นในการใช้ของส่วนรวมและไม่ยึดครองของส่วนรวมมาเป็นของตนเอง และเกียรติศักดิ์ นิพวงลา (2559) ได้ให้ความหมายของจิตสาธารณะไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่รู้จักการตระหนักรู้ การใส่ใจให้ความสำคัญต่อตนเองและสังคม แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมที่เป็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นอันดับแรก และดูแลรักษาสาธารณสมบัติ จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า จิตสาธารณะของนักเรียน หมายถึง การคิดและการกระทำของนักเรียนที่มีต่อสังคม ต่อผู้อื่นและต่อตนเอง โดยมีพื้นฐานจากคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักเสียสละช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ร่วมมือ ร่วมใจในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ร่วมมือกระทำเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาหรือช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน แต่ต้องไม่ขัดต่อกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ จิตสาธารณะต่อสังคม จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และจิตสาธารณะต่อตนเอง

Needs Assessment มาจากคำว่า Needs (ความต้องการ) และ Assessment (การประเมิน) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2555) ให้ความหมายของการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิดข้อมูลสารสนเทศ เพื่อกำหนดความแตกต่างของสภาพที่เกิดขึ้นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น โดยระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดว่ามีลักษณะใดและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงเป็นอย่างไร เพื่อนำไปสู่การประมวลสังเคราะห์และประเมินว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริงควรเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง การประเมินความต้องการจำเป็นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางบวกและสร้างสรรค์

จากแนวคิดดังกล่าวจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระได้แก่ จิตสาธารณะต่อสังคม จิตสาธารณะต่อผู้อื่น และจิตสาธารณะต่อตนเอง และตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ องค์ประกอบจิตสาธารณะ

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบของจิตสาธารณะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถามความเหมาะสมขององค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ตัวแปรและองค์ประกอบตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และให้ความหมายของค่าเฉลี่ยเป็นรายข้อ กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

ระยะที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตัวแปรที่ศึกษา

1. สภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็น ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น 1,994 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็น ผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan (วาโร เพ็งสวัสดิ์, 2551) รวมทั้งสิ้น 322 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 92 คนและครูจำนวน 230 คน การได้มาของกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. วิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ด้วยการหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยยึดเกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ระยะที่ 3 ศึกษาแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ที่เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale Questions)

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ซึ่งประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยยึดเกณฑ์การแปลผลคะแนนที่ได้ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้การคำนวณหาช่วงของการวัดตามวิธีของ Best (1977)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. จิตสาธารณะของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบหลัก 9 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1) จิตสาธารณะต่อสังคม มี 2 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1.1) การดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมและ 1.2) การใช้สิ่งของส่วนรวม 2) จิตสาธารณะต่อผู้อื่น มี 4 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 2.1) การเสียสละเพื่อผู้อื่น 2.2) การช่วยเหลือผู้อื่น 2.3) การ

อำนวยความสะดวกให้ผู้อื่นและ 2.4) การร่วมมือกับผู้อื่น และ 3) จิตสาธารณะต่อตนเอง มี 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ 3.1) การไม่ยึดครองสมบัติของส่วนรวมมาเป็นของตัวเอง 3.2) ความรับผิดชอบต่อตนเองในการใช้สิ่งของร่วมกันกับผู้อื่นและ 3.3) การอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม องค์ประกอบจิตสาธารณะของนักเรียนทั้ง 3 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพที่เป็นจริงของจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านจิตสาธารณะต่อตนเองอยู่ในระดับมาก ด้านจิตสาธารณะต่อผู้อื่นอยู่ในระดับมาก ด้านจิตสาธารณะต่อสังคมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นของจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านจิตสาธารณะต่อผู้อื่น ด้านจิตสาธารณะต่อตนเองและด้านจิตสาธารณะต่อสังคม

3. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในภาพรวม เท่ากับ 0.396 ($PNI_{\text{modified}} = 0.396$) หากพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านจิตสาธารณะต่อสังคม มีค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.458$ ด้านจิตสาธารณะต่อผู้อื่น มีค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.387$ ด้านจิตสาธารณะต่อตนเองมีค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.371$ จิตสาธารณะของนักเรียนที่ต้องการหาแนวทางการส่งเสริม มี 1 ด้าน คือ ด้านจิตสาธารณะต่อสังคม ซึ่งจำแนกเป็น การใช้สิ่งของส่วนรวมและการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม

4. แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ได้แก่

4.1 ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวม พบว่าแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในภาพรวมเหมาะสมมาก โดยมีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะ ดังนี้ 1) ครูสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเข้าไปในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ วิชาสังคมศึกษาหรือวิชาหน้าที่พลเมือง 2) โรงเรียนเชิญผู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมาให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี 3) ครูใช้สื่อโซเชียลมีเดียหรือการจัดทำโปสเตอร์เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมและผลกระทบจากการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง 4) ครูจัดการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนหรือกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกวิธี โดยมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ 5) ครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น บริเวณห้องสมุด บริเวณโรงอาหาร หรือบริเวณสนามกีฬา เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกัน 6) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มสภานักเรียนที่มีหน้าที่ดูแลแนะนำการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาด การใช้อุปกรณ์ซ่อมแซมหรือการใช้อุปกรณ์ในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน 7) ผู้บริหารและครูจัดให้มีพื้นที่ที่นักเรียนสามารถใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกันได้อย่างสะดวก ปลอดภัยและสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนในการใช้สิ่งของส่วนรวม

4.2 ด้านการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม พบว่าแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในภาพรวมเหมาะสมปานกลาง โดยมีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) ครูกระตุ้นจูงใจให้นักเรียนรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นั้น ๆ โดยการตั้งชื่อพื้นที่หรือให้มีการตกแต่งที่สร้างสรรค์ร่วมกัน 2) ครูจัดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือชั้นเรียนในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมโดยมีรางวัลเหลือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจ 3)

โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการดูแลสิ่งของส่วนรวม เช่น การใช้อย่างระมัดระวังการซ่อมแซมและการบำรุงรักษา 4) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครที่มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งของส่วนรวม เช่น ห้องสมุดหรือภายในห้องเรียน 5) ครูใช้โปสเตอร์สื่อสังคมหรือกิจกรรมการแสดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรจะเพิ่มหลักสูตรฝึกอบรมหรือบทเรียนสำเร็จรูปเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนเข้าไปด้วยเพื่อจะได้ถ่ายทอดโรงเรียนอื่นที่จะนำไปใช้ต่อไป

อภิปรายผล

การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสำนึกของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า องค์ประกอบจิตสำนึกของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบหลัก คือ จิตสำนึกต่อสังคม ต่อผู้อื่น และต่อตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งข้อมูลมาศึกษาในครั้งนี้โดยใช้ปีปฏิทินที่นับจากปี พ.ศ. ปัจจุบันย้อนหลังไปไม่เกิน 10 ปี เมื่อได้องค์ประกอบเบื้องต้นแล้วผู้วิจัยได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คนประเมินความเหมาะสมทำให้ได้องค์ประกอบที่ผ่านการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งจะเห็นได้ว่าจิตสำนึกทั้ง 3 ด้าน มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชนรวมถึงระดับประเทศและระดับโลกซึ่งอริวัฒน์ รัตนวงศ์แห (2558) ได้กล่าวว่าการมีจิตสำนึกเป็นคุณธรรมหนึ่งของการเป็นพลเมืองที่ดี ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึงการมีส่วนร่วมโดยทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักว่าอะไรผิดอะไรถูก รู้จักการให้และการรับ ทำให้สังคมมีคุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่จะนำพาสังคมให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญกอง แก้วมะนิวง (2560 อ้างถึงใน พระมหาจตุพร สุตันท, 2552) ได้ศึกษาการเสริมสร้างจิตสำนึกตามหลักอริยบท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 โรงเรียนมัธยมตอนปลายบ้านมะนิลาด เมืองไชยบุรีแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่าจิตสำนึกมี 3 ด้านหลัก ๆ คือ 1) จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนานตนเองให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น 2) จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น เป็นจิตสำนึกของความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มชนสังคม 3) จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม เป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน สอดคล้องกับ อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (2560) ได้ศึกษาผลการใช้สถานการณ์จำลองผสานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสำนึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าองค์ประกอบของจิตสำนึก มี 3 ด้าน คือ 1) ด้านจิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง 2) จิตสำนึกเกี่ยวกับผู้อื่น และ 3) จิตสำนึกเกี่ยวกับสังคม และสอดคล้องกับ กิตติภพ สารไพศา (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 22 พบว่าจิตสำนึกของนักเรียน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) จิตสำนึกต่อตนเอง 2) จิตสำนึกต่อผู้อื่น และ 3) จิตสำนึกต่อสังคม

2. ความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสำนึกของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือด้านจิตสำนึกต่อสังคมมีค่า $PNI_{modified}$ สูงกว่า $PNI_{modified}$ รวม ทั้งนี้เพราะการมีจิตสำนึกต่อสังคมจะส่งผลให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการร่วมมือในการแก้ปัญหาสังคม ช่วยให้เกิดการเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมทำให้ไม่เบียดเบียนไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน ซึ่งยุวดี คำเงิน (2561) ได้กล่าวว่าการมีจิตสำนึกต่อสังคมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักเรียน เพราะทำให้นักเรียนเป็นคนใจกว้าง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่ผู้คนและสิ่งรอบข้างรวมถึงพฤติกรรมของนักเรียนในการใช้สมบัติส่วนรวม การรักษาทรัพย์สิน การดูแลรักษาความสะอาด การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณะสมบัติในโรงเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้เกิดความชำรุดเสียหายสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญกอง แก้วมะนิวง (2560,

หน้า 17 อ้างถึงใน พระมหาจุฑุพร สุตนนท์, 2552) ได้ศึกษาการเสริมสร้างจิตสาธารณะตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 โรงเรียนมัธยมตอนปลายบ้านมะนิลาด เมืองไชยบุรีและแขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า จิตสาธารณะต่อสังคมเป็นจิตสาธารณะที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นจิตสำนึกที่ตระหนักถึงความสำคัญในการอยู่ร่วมกันหรือคำนึงถึงผู้อื่นที่ร่วมความสัมพันธ์เป็นกลุ่มเดียวกัน ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจระหว่างบุคคลต่าง ๆ ส่งผลให้สังคมมีความสุขและความยั่งยืน ซึ่งเป็นจิตสาธารณะที่คนไทยยังไม่ค่อยมีและขาดกันอยู่มาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอริยวินัย รัตนวงศ์เชษ, ศจีมาจ ญ วิเชียร และปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพ็ชร (2558) เรื่อง ผลการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคลากรสายสนับสนุน พบว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมที่สังคมในปัจจุบันต้องมีมากที่สุดเพราะเป็นพฤติกรรมที่มีความเชื่อมโยงกับความรู้สึกเอื้อเพื่อ เสียสละ เป็นพฤติกรรมทางสังคมที่สะท้อนถึงการมีจิตสาธารณะของบุคคล การที่บุคคลในสังคมมีความเอื้อเพื่อ เสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ย่อมเป็นสิ่งดีและเป็นสิ่งที่จะนำพาสังคมนั้นให้เกิดความสามัคคีกลมเกลียวอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจริญภรณ์ อุ่นเรือน (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า นักเรียนขาดความตระหนักในการรับผิดชอบต่อการใช้สิ่งของส่วนรวม ขาดการปลูกฝังจิตสำนึกความเอาใจใส่ในสิ่งของที่เป็นของส่วนรวมรวมถึงการแสดงออกของนักเรียนในการใช้และการดูแลรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม

3. แนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีด้านที่สำคัญ ดังนี้

3.1 ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ครูสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเข้าไปในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ วิชาสังคมศึกษา หรือวิชาหน้าที่พลเมือง 2) โรงเรียนเชิญผู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมาให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี 3) ครูใช้สื่อโซเชียลมีเดียหรือการจัดทำโปสเตอร์เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมและผลกระทบจากการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง 4) ครูจัดการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนหรือกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกวิธีโดยมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ 5) ครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น บริเวณห้องสมุด บริเวณโรงอาหาร หรือบริเวณสนามกีฬา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกัน 6) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มสภานักเรียนที่มีหน้าที่ดูแลแนะนำการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น การใช้อุปกรณ์ทำความสะอาด การใช้อุปกรณ์ซ่อมแซมหรือการใช้อุปกรณ์ในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน 7) ผู้บริหารและครูส่งเสริมจัดให้มีพื้นที่ที่นักเรียนสามารถใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกันได้อย่างสะดวก ปลอดภัยและสร้างกฎระเบียบที่ชัดเจนในการใช้สิ่งของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นได้ง่ายและมีความเป็นไปได้ ที่จะนำไปส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในสถานศึกษาซึ่ง บุญทัน ภูบาล (2549) ได้กล่าวว่าแนวทางในการเสริมสร้างจิตสาธารณะด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมจะต้องเกิดขึ้นได้จากการปลูกฝังอบรมการฝึกปฏิบัติให้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อย ๆ โน้มนำใจให้นักเรียนรู้จักใช้สิ่งของส่วนรวมด้วยความรับผิดชอบ สามารถสร้างตัวอย่างที่ดีให้แก่คนรอบข้าง ใช้อย่างรู้คุณค่าและมีความระมัดระวัง จะช่วยให้ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสิ่งนั้นได้อย่างทั่วถึง ไม่มีการใช้ทรัพยากรไปในทางที่ไม่จำเป็น หรือการเสียประโยชน์ของผู้อื่นไป นอกจากนี้ยังสามารถสร้างการเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในชุมชน เช่น การใช้สนามกีฬา, ห้องสมุด, หรืออุปกรณ์สาธารณะ ซึ่งช่วยให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันได้

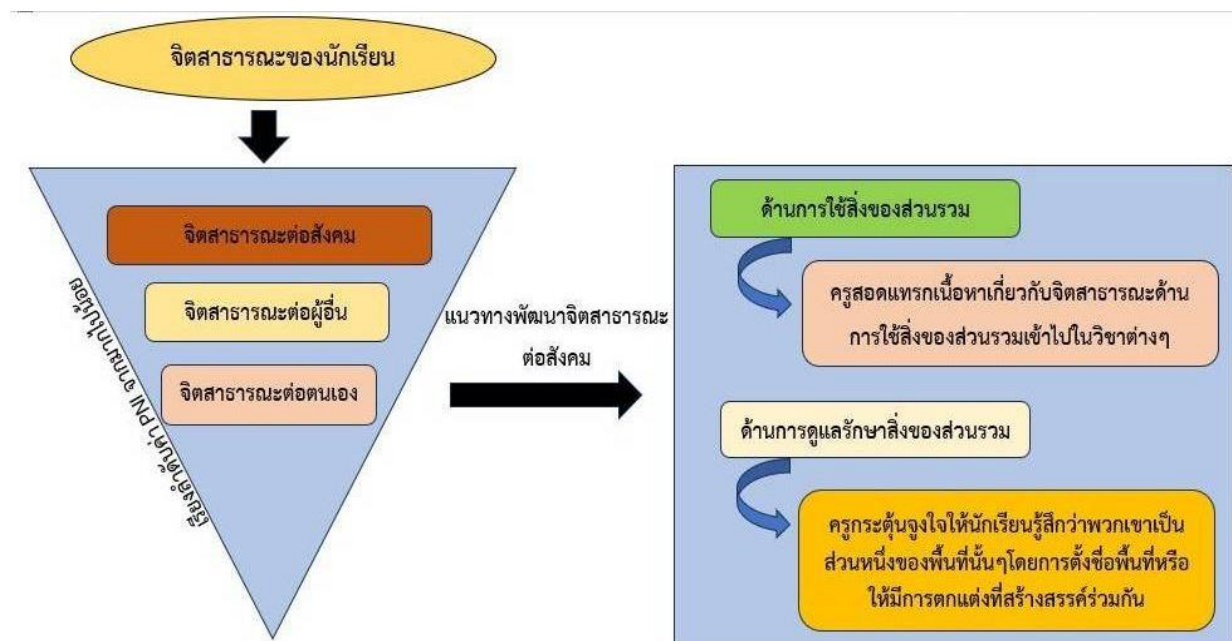
3.2 ด้านการดูแลรักษาสีของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ครูกระตุ้นใจให้นักเรียนรู้สึกว่าพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นั้นๆ โดยการตั้งชื่อพื้นที่หรือให้มีการตกแต่ง ที่สร้างสรรค์ร่วมกัน 2) ครูจัดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือชั้นเรียนในการดูแลรักษาสีของส่วนรวมโดยมีรางวัลเหลือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจ 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการดูแลสีของส่วนรวมเช่นการใช้อย่างระมัดระวังการซ่อมแซมและการบำรุงรักษา 4) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครที่มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาสีของส่วนรวม เช่น ห้องสมุดหรือภายในห้องเรียน 5) ครูใช้โปสเตอร์สื่อสังคมหรือกิจกรรมการแสดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสีของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สีของที่เป็นของส่วนรวม ก็จะได้เรียนรู้ถึงการดูแลรักษาสีเหล่านั้นให้ดี เพื่อให้สามารถใช้งานได้นาน ๆ โดยไม่เสียหาย หรือเสื่อมสภาพเร็ว ซึ่ง ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสีของรวมถึงการดูแลรักษาสีของส่วนรวมอย่างถูกต้องจะช่วยยืดอายุการใช้งานของสีของนั้น ๆ ให้ยาวนานขึ้น เช่น หากทุกคนใช้และดูแลอุปกรณ์ร่วมกัน เช่น รถจักรยานสาธารณะ หรือเครื่องออกกำลังกายในสวนสาธารณะ โดยการทำความสะอาดและบำรุงรักษาสีของเหล่านี้ก็จะยังคงอยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งานในระยะยาว นอกจากนี้การดูแลรักษาสีของส่วนรวมเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลสีของและให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่แค่การใช้แล้วทิ้ง การดูแลรักษาสีของส่วนรวมเป็นพฤติกรรมที่ดีที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ ทิศนา ขมมณี (2550) เรื่องศาสตร์การสอน พบว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมซึ่งนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมจิตสาธารณะ ได้แก่ 1) การเล่นเกมโดยเกมที่นำมาใช้นั้นจะต้องเกี่ยวกับการฝึกจิตสาธารณะ เช่น เกมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การเสียสละ ความอดทน การรู้จักใช้สีของส่วนรวม การรู้จักเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น 2) การใช้กรณีตัวอย่าง เช่น ใช้โปสเตอร์ข่าวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ 3) การจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เช่น จัดการอบรมให้ความรู้หรือเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ เจษฎาภรณ์ อุ่นเรือน (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 1) กิจกรรมให้รางวัลเชิดชูคนดีหน้าเสาธง 2) กิจกรรมบันทึกความดีประจำวัน 3) กิจกรรมรณรงค์รักษาความสะอาด 4) กิจกรรมเข้าค่ายฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ 5) การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ และ 6) กิจกรรมคนดีศรีบ้านกุดนาขาม

ดังนั้น แนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริง สภาพที่ควรจะเป็นเกี่ยวกับจิตสาธารณะ และความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 อันจะนำไปสู่การส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียน ทำให้เป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียนและสังคม พร้อมทั้งจะเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อประเทศชาติต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการวิจัยมีองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือ ด้านการใช้สีของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ครูสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับจิตสาธารณะด้านการใช้สีของส่วนรวมเข้าไปในวิชาต่างๆ เช่น วิชาการงานอาชีพ วิชาสังคมศึกษาหรือวิชาหน้าที่พลเมือง 2) โรงเรียนเชิญผู้ที่เป็นบุคคลต้นแบบมาให้ความรู้เกี่ยวกับจิตสาธารณะ

ด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมเพื่อให้นักเรียนเห็นตัวอย่างที่ดี 3) ครูใช้สื่อโซเชียลมีเดียหรือการจัดทำโปสเตอร์เพื่อกระตุ้นให้เด็กนักเรียนเห็นคุณค่าของการใช้สิ่งของส่วนรวมและผลกระทบจากการใช้อย่างไม่ระมัดระวัง 4) ครูจัดการแข่งขันระหว่างชั้นเรียนหรือกลุ่มนักเรียนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์หรือสิ่งของส่วนรวมอย่างถูกวิธี โดยมีรางวัลเป็นแรงจูงใจ 5) ครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการใช้สิ่งของส่วนรวม เช่น บริเวณห้องสมุด บริเวณโรงอาหาร หรือบริเวณสนามกีฬา เพื่อให้นักเรียนเข้าใจประโยชน์ที่เกิดจากการใช้สิ่งของส่วนรวมร่วมกัน 6) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครหรือกลุ่มสภานักเรียนที่มีหน้าที่ดูแลแนะนำการใช้สิ่งของส่วนรวม และด้านการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม มีแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนที่เหมาะสม เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ครูกระตุ้นจูงใจให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่นั้นๆโดยการตั้งชื่อพื้นที่หรือให้มีการตกแต่งที่สร้างสรรค์ร่วมกัน 2) ครูจัดการแข่งขันระหว่างกลุ่มหรือชั้นเรียนในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมโดยมีรางวัลเหลือเกียรติบัตรเป็นแรงจูงใจ 3) โรงเรียนจัดกิจกรรมอบรมเกี่ยวกับการดูแลสิ่งของส่วนรวมเช่นการใช้อย่างระมัดระวังการซ่อมแซมและการบำรุงรักษา 4) ครูส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกลุ่มอาสาสมัครที่มีหน้าที่ดูแลและบำรุงรักษาสิ่งของส่วนรวม เช่น ห้องสมุดหรือภายในห้องเรียน และ 5) ครูใช้โปสเตอร์สื่อสังคมหรือกิจกรรมการแสดงเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวม ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สิ่งของที่เป็นของส่วนรวม ก็จะได้เรียนรู้ถึงการดูแลรักษาสิ่งเหล่านั้นให้ดี เพื่อให้สามารถใช้งานได้นานๆ โดยไม่เสียหาย หรือเสื่อมสภาพเร็ว ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยเรื่อง การประเมินความต้องการจำเป็นในการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเป็นเป้าหมายและส่งเสริมให้ครูนำแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมไปใช้ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาจิตสาธารณะให้กับนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. จากผลการวิจัยพบว่าจิตสาธารณะต่อสังคมด้านการใช้สิ่งของส่วนรวมและการดูแลรักษาสิ่งของส่วนรวมเป็นด้านที่ต้องหาแนวทางส่งเสริม ดังนั้นบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ทุกคนควรนำแนวทางการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนไปใช้จริงในสถานศึกษาที่ตนปฏิบัติงานเพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ยกระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
3. โรงเรียนที่จะนำแนวทางการส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนไปใช้ควรศึกษาและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาโดยคำนึงสภาพแวดล้อมและสังคม ควรมีการแลกเปลี่ยนและกระตุ้นการเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันจะช่วยให้มีการพัฒนากิจกรรมอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ควรนำแนวทางส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียนที่ได้ในการวิจัยในครั้งนี้ ไปทดลองใช้เพื่อจะได้รูปแบบ กิจกรรมหรือแนวทางการส่งเสริมที่เหมาะสมต่อไป
2. ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ด้วยวิธีวิจัยการพัฒนารูปแบบ เช่น การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบในการส่งเสริมจิตสาธารณะต่อสังคมของนักเรียนในโรงเรียนของตนเองต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติภาพ สารโพคา. (2563). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนนาเดื่อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เกียรติศักดิ์ นิพวงลา.(2559) *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักเรียน สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตรฐิกานต์ สบายจิตร. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด.สาขาวิชานวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจษฎาภรณ์ อุ่นเรือน. (2559). *การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนโรงเรียนบ้านกุดนาขาม (เขตชูวิทยาสาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). *สอนเด็กให้มีจิตสาธารณะ*. กรุงเทพฯ: วิพริ้นท์.
- ทศนา แหมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญพัน ภูบาล. (2549). *การใช้ชีวิตที่คนละครุ่นคิดเป็นต้นแบบเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พระครูนิเวศน์ สีลากร (สมพงษ์ ณะคุณ). (2563). แนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะให้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(2), 285-296.
- พระมหาจุฑพร สุตันท. (2552). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนด้านการดูแลรักษา ศาสนสมบัติ โรงเรียนศรีปริยัติคุณศึกษา อำเภอบางบาล จังหวัดนครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*.
- ไพฑูริย์ วัฒนศิริธรรมและสังคม สัจจ. (2553). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. มัธยมศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 8(2), 285-296.
- ยุวดี คำเงิน. (2561). การประเมินโครงการพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (2566). *คู่มือการพัฒนาผู้เรียน ตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา ในหลวงรัชกาลที่ 10*. เพชรบูรณ์: สพป.เพชรบูรณ์ เขต 3..
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2566). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 – 2566*. สกลนคร: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. (2567). *ข้อมูลสารสนเทศแผนดำเนินงานและการใช้งบประมาณ*. สกลนคร: สพป.สกลนคร เขต 3.
- อธิวัฒน์ รัตนวงศ์แข และคณะ. (2558). ผลการพัฒนาพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสมาคม*, 21(2), 103-110.
- อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์. (2560). *ผลการใช้สถานการณ์จำลองผลงานกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริงเพื่อพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Erikson, H.E. (2021). *Experience in Science for Young Children*. New York: A Division of Litton Educational Publishing.